

Formeel advies Elia inzake het CREG
ontwerpvoorstel (C)2425 over de herziening van
de betrouwbaarheidsnorm voor het Belgisch
grondgebied.

Elia – 1 juli 2022

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
1. Inleiding	3
2. Algemene beschouwingen bij het vaststellen van de betrouwbaarheidsnorm van België	4
3. Voorstel van de CREG	5
3.1 Versoepeling van de betrouwbaarheidsnorm	5
3.2 Referentietechnologie voor de betrouwbaarheidsnorm en het CRM	8
3.3 Overschatting van de LoLE	9
3.4 Het gebruik van DSR om de LoLE te bepalen	10
4. Conclusie	11
5. Referenties	12

1. Inleiding

Elia heeft het voorstel (C)2425 “Voorstel van herziene betrouwbaarheidsnorm voor het Belgisch grondgebied” van de CREG mogen ontvangen. Op basis van artikel 7undecies, §7, lid 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (ook wel gekend als de Elektriciteitswet) doet de CREG een voorstel voor de betrouwbaarheidsnorm voor het Belgisch grondgebied.

De betrouwbaarheidsnorm (ook wel gekend in het Engels als “Reliability Standard” of “RS”) is gebaseerd op twee andere parameters, namelijk de waarde die wordt toegeschreven aan een stroomuitval (“Value of Lost Load”, of “VoLL”) enerzijds en de kost om nieuwe capaciteit op de markt te brengen (“Cost of New Entry”, of “CoNE”).

Te dien einde, en in navolging van artikel 7undecies, §7, lid 3 en 4, heeft de Algemene Directie Energie twee nota’s opgesteld. Het betreft de nota “Estimation unique du coût de l’énergie non distribuée pour le territoire belge (VoLL)” van 10 juni 2022 en de nota “Détermination du coût d’un nouvel entrant (CoNE)” van 10 juni 2022. Het is op basis van de cijfers in deze nota’s dat de CREG haar voorstel voor de betrouwbaarheidsnorm formuleert.

Zoals beschreven in artikel 7undecies, §7, lid 2 van de Elektriciteitswet verschaft Elia hierbij haar advies.

Dit advies is als volgt gestructureerd: in sectie 2 wordt dieper ingegaan op de twee nota’s die werden verschaft door de Algemene Directie Energie. Sectie 3 behandelt Elia’s appreciatie van het voorstel van de CREG met betrekking tot het vastleggen van de betrouwbaarheidsnorm. Sectie 4 bevat de conclusies en Elia’s advies voor het bepalen van de betrouwbaarheidsnorm in België.

Confidentialiteit:

Elia bevestigt dat deze bijdrage kan beschouwd worden als niet-confidentieel en kan gedeeld worden.

2. Algemene beschouwingen bij het vaststellen van de betrouwbaarheidsnorm van België

Verordening 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad alsook de daarop gebaseerde methodologieën van ACER vergen dat België een betrouwbaarheidsnorm vaststelt door rekening te houden met de waarde van de verloren belasting (VoLL) en de kosten van de nieuwe toegang (CoNE). Zonder te veel in detail te gaan kan gesteld worden dat de methodologie gebaseerd is op een onderliggend economisch evenwichtsprincipe. Dit resulteert in een situatie waarin de verwachte kost van het toevoegen van nieuwe capaciteit gelijk moet zijn aan de verwachte waarde van het vermijden van afschakelen van de belasting gedurende een bepaalde periode. Anders gesteld:

Totale kost van toevoeging van een marginale hoeveelheid MW aan het systeem

= waarde van de vermeden afschakeling X het aantal uren afschakeling

Ofwel:

$$CoNE = VoLL * LoLE$$

De waarde van de LoLE die in dit evenwicht wordt bereikt, bepaalt dan de betrouwbaarheidsnorm. De uitkomst van deze oefening is dan ook sterk afhankelijk van de gekozen waarden voor de andere leden van bovenstaande vergelijking, namelijk de VoLL en de CoNE.

Met betrekking tot de VoLL heeft Elia kennisgenomen van de nota "Estimation unique du coût de l'énergie non distribué pour le territoire belge 'VoLL'" van 10 juni 2022 [FOD-1]. De Algemene Directie Energie schuift daarin een waarde van 12.832,48 €/MWh naar voren, wat Elia een gedegen uitkomst vindt.

Wat betreft de CoNE heeft Elia ook de nota "Détermination du coût d'un nouvel entrant (CoNE)" van 10 juni 2022 [FOD-2] mogen ontvangen van de Algemene Directie Energie. Elia stelt in deze nota vast dat, in vergelijking vorige iteraties, de Algemene Directie Energie haar bronnen heeft geüpdatet en gealigneerd met verschillende publicaties van Elia, waaronder de "Adequacy and Flexibility"-studie voor 2022-2032 [ELIA-1] en het meest recente referentiescenario voor het CRM [ELIA-2]. Deze consistentie heeft volgens Elia meerdere voordelen, niet in het minst omdat deze bronnen publiek beschikbaar zijn en aldus transparantie bevorderen, expliciet de Belgische context in rekening nemen en onderworpen zijn geweest aan publieke consultatie.

Voorts lijkt de nota een correcte toepassing van de ACER-methodologieën. Elia sluit zich dan ook aan bij de eindwaarden die door de Algemene Directie Energie worden vooropgesteld per referentietechnologie, en meent dat het voorstel om DSR te gebruiken om de finale waarde van de kost voor nieuwe toegang, met als gevolg een CoNE van 30 €/kW/y, een gegronde conclusie is.

3. Voorstel van de CREG

Op basis van de reeds vermelde nota's opgesteld door de Algemene Directie Energie heeft de CREG een voorstel geformuleerd voor de betrouwbaarheidsnorm in België, nl. voorstel (C)2425 "Voorstel van herziene betrouwbaarheidsnorm voor het Belgisch grondgebied". Ze bekomt daarbij als resultaat een LoLE van 5 uur en 15 minuten door het gebruiken van OCGT's als de referentietechnologie om de betrouwbaarheidsnorm te berekenen.

Elia merkt op dat een dergelijk resultaat een significante versoepeling van de betrouwbaarheidsnorm in België inhoudt, aangezien deze voorheen 3 uur bedroeg. Elia meent dat een dergelijke versoepeling allesbehalve een positieve evolutie is. Om deze mening te ondersteunen is deze sectie verder gestructureerd als volgt: sectie 3.1 legt uit waarom het volgens Elia in het algemeen niet aangewezen is om de betrouwbaarheidsnorm te versoepelen. Sectie 3.2 gaat dieper in op de keuze van de referentietechnologie voor de berekening van de CoNE. Sectie 3.3 legt vervolgens uit waarom de berekening van de betrouwbaarheidsnorm door de CREG op basis van OCGTs tot een overschatting van de LoLE kan leiden. Tot slot zet sectie 3.4 uiteen waarom, ondanks het voorstel van de CREG, DSR volgens Elia alsnog gebruikt moet worden om de LoLE te bepalen.

3.1 Versoepeling van de betrouwbaarheidsnorm

Met betrekking tot het vastleggen van de betrouwbaarheidsnorm heeft Elia vorig jaar reeds uitvoerig beschreven wat de impact van een mogelijke versoepeling zou zijn in sectie 2 van haar toenmalig advies [ELIA-3]. Elia maakte indertijd de beschouwingen dat:

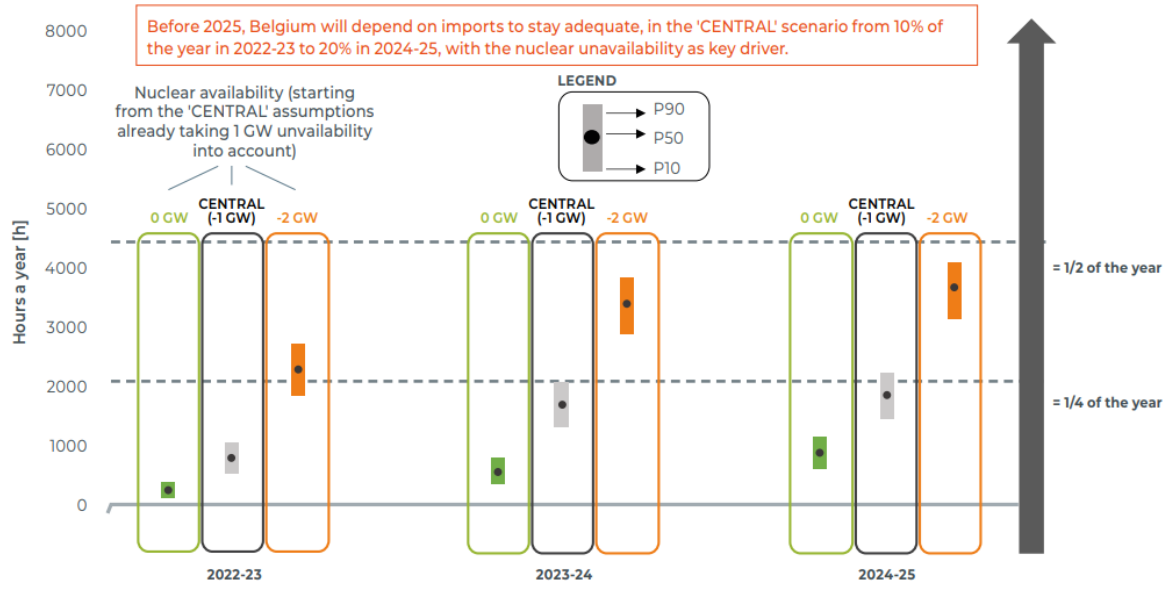
- Het afschakelplan niet beschouwd kan worden als deel uitmakend van normale uitbating, maar een extreme noodmaatregel is waarvan de impact verregaand is;
- Een eventuele versoepeling van de betrouwbaarheidsnorm de toepassing van het afschakelplan doet stijgen in drie dimensies: kans, duurtijd en diepte (het aantal schijven dat moet worden afgeschakeld);
- Een eventuele versoepeling van de Belgische betrouwbaarheidsnorm de Belgische afhankelijkheid van politieke of economische beslissingen van het buitenland verhoogt, hetgeen het risicoprofiel van de bevoorradingszekerheid in België significant kan veranderen (en verslechteren);
- Een wijziging van de betrouwbaarheidsnorm in België het hedendaagse internationale evenwicht verstoort, waarvan eventuele wijzigingen bij voorkeur op regionale of Europese schaal worden besproken. Een unilaterale aanpak brengt aanzienlijke risico's met zich mee.

Elia meent dat de verschillende argumenten die indertijd aangereikt werden nog steeds relevant zijn, maar wenst desondanks dieper in te gaan op twee fundamentele beschouwingen die toen reeds gemaakt werden, aangezien hun impact des te gewichtiger is geworden in de huidige geopolitieke en maatschappelijke context.

Een eventuele versoepeling van de betrouwbaarheidsnorm verhoogt verder de Belgische afhankelijkheid van beslissingen in het buitenland

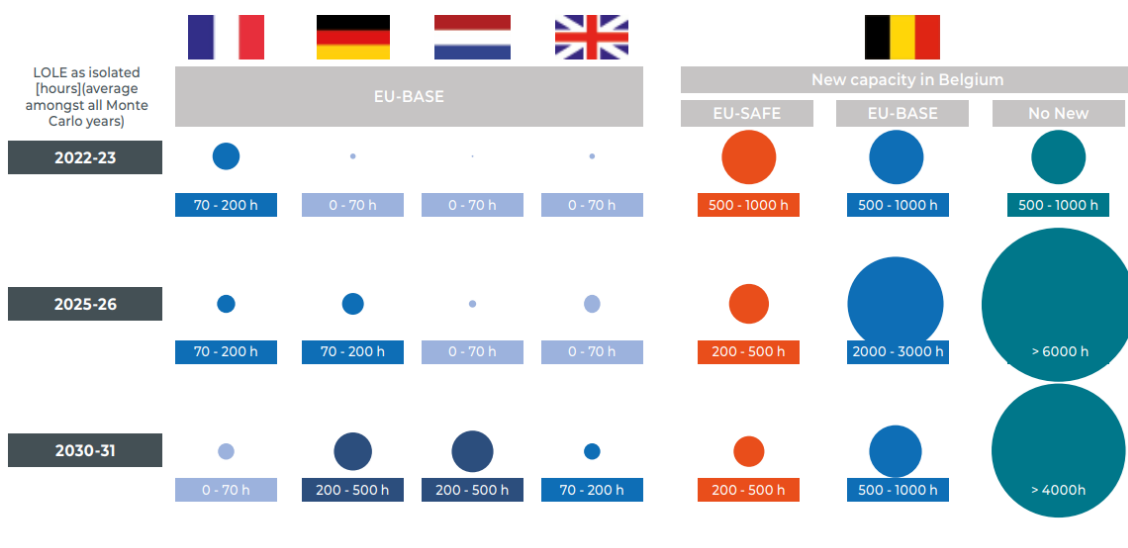
Reeds in de "Adequacy and Flexibility"-studie voor 2022-2032 [ELIA-1] werd aangetoond dat België de komende jaren significant zal steunen op import van energie om aan de vraag te kunnen voldoen.

[FIGURE 5-4] — HOW MANY HOURS A YEAR DOES BELGIUM REQUIRE IMPORTS TO REMAIN ADEQUATE ? (PRE-2025)

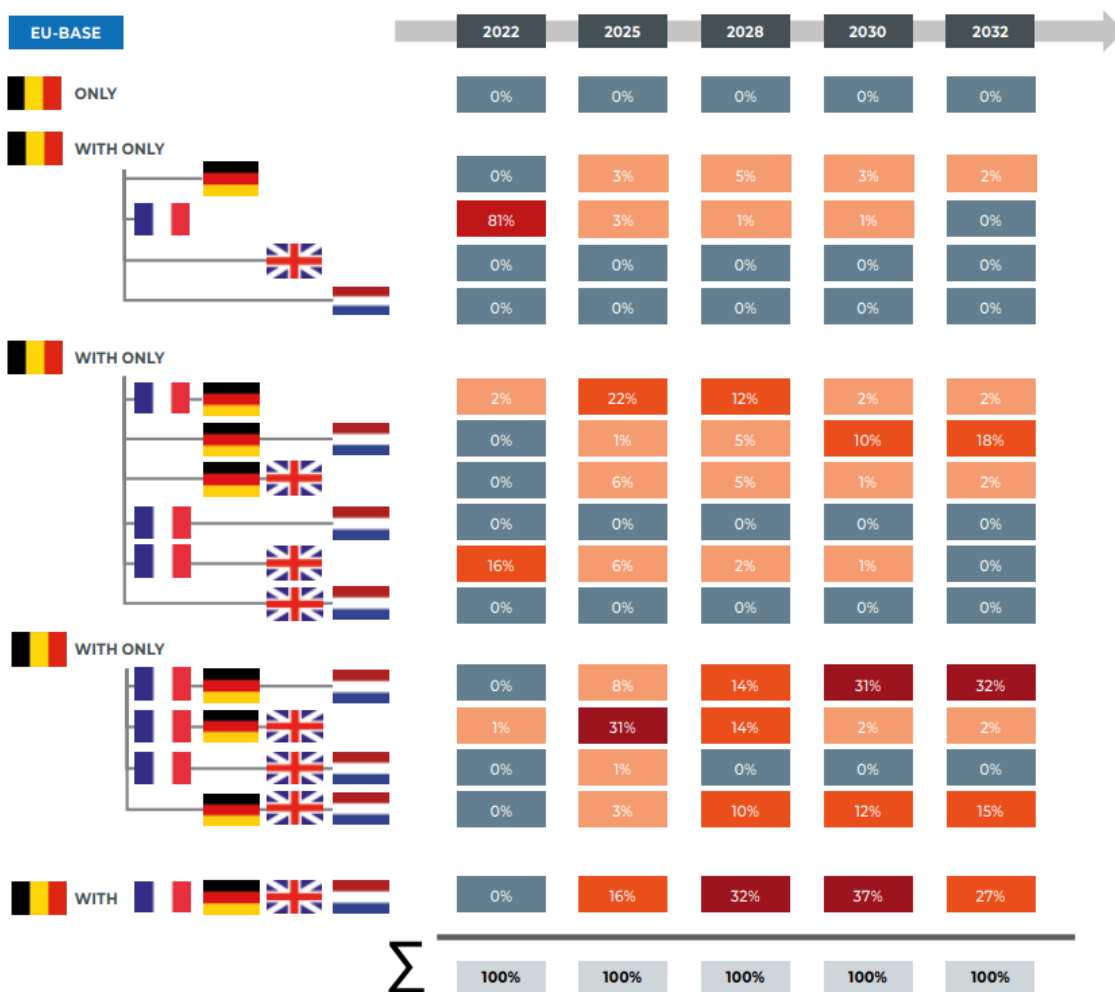
De vraag rijst of het in die context wenselijk is om door het versoepelen van de betrouwbaarheidsnorm impliciet nog meer beroep te doen op importmogelijkheden. De CREG rekent er dus op dat België kan blijven terugvallen op een teveel aan capaciteit in het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Duitsland en Frankrijk. Het feit dat deze overschotten er in het verleden waren wilt evenwel niet zeggen dat zij ook nog beschikbaar zullen zijn in de toekomst. De "Adequacy and Flexibility"-studie voor 2022-2032 [ELIA-1] geeft al aan dat buurlanden in de komende jaren op hun beurt een toenemende nood zouden hebben aan import van elektriciteit. Het valt ook op dat verschillende landen zelf de mogelijkheden van ondersteunende maatregelen, zoals CRM's, aan het bekijken zijn om hun bevoorradingszekerheid te garanderen, zonder daarbij evenwel te investeren in overschotten.

[FIGURE 5-16] — HOW MANY HOURS A YEAR WOULD EACH COUNTRY BASED ON THE 'EU-BASE' SCENARIO NEED TO IMPORT TO BE ADEQUATE ?

Het is daarbij nuttig om aan te halen dat België zelden alleen een moment van schaarste beleeft. Het gros van de schaarstemomenten doet zich net simultaan met andere buurlanden voor, waardoor importmogelijkheden niet beschikbaar zouden zijn.

[FIGURE 5-19] — SIMULTANEOUS SCARCITY EVENTS: CORRELATION BETWEEN BELGIUM AND NEIGHBOURING COUNTRIES ('EU-BASE' SCENARIO)

Daarbij moet worden rekening gehouden met het voornaamste mechanisme dat in België wordt vooropgesteld om de betrouwbaarheidsnorm te halen, namelijk het CRM. Dit is zodanig ontworpen dat ook capaciteiten die zich in het buitenland bevinden kunnen deelnemen om de Belgische vraag te dekken. Tijdens de kalibratie van de vraagcurve wordt zelfs een reservatie gemaakt voor volumes die bij buitenlandse eenheden zouden worden gecontracteerd. Met andere woorden, het CRM, dat bij uitstek dient om de bevoorradingszekerheid van België te garanderen, rekent al op buitenlandse capaciteiten, en het versoepelen van de betrouwbaarheidsnorm zou daar nog een bijkomende afhankelijkheid aan toevoegen.

Een eenzijdige versoepeling van de betrouwbaarheidsnorm zet het internationale evenwicht op de helling

ACER en verordening 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad geven zelf aan dat het

elke lidstaat vrij staat om haar bevoorradingszekerheid te bepalen¹. Elia gelooft desalniettemin dat deze oefening niet enkel theoretisch moet worden opgevat, maar wel moet worden gezien in een ruimere maatschappelijke context.

Heden ten dage zijn mechanismen voorzien waarbij lidstaten van de Europese Unie elkaar ondersteunen in crisissituaties. Het risico op dergelijke situaties wordt tot op zekere hoogte door een land zelf bepaald door het vastleggen van de betrouwbaarheidsnorm. Het is niet onrealistisch dat het eenzijdig aanpassen van de betrouwbaarheidsnorm ertoe kan leiden dat andere lidstaten deze mechanismen in vraag stellen.

Elia wenst er ook op te wijzen dat elk niveau van betrouwbaarheidsnorm ook relatief ten opzichte van buurlanden moet worden bekeken. Indien België een hogere LoLE zou hebben dan buurlanden wordt er impliciet van uitgegaan dat zij bijdragen tot onze bevoorradingzekerheid, en dus ook meer dienen te investeren in nationale capaciteiten om ook onze vraag via export te kunnen bevredigen. Aan de andere kant zou een hogere betrouwbaarheidsnorm in vergelijking met buurlanden inhouden dat België investeert in capaciteiten om ook aan buitenlandse vraag te voldoen.

De CREG kiest hier voor het eerste geval, terwijl Elia overtuigd is dat het wenselijker is om het internationale evenwicht te bewaren.

Dit alles in overweging genomen meent Elia daarbij dat het, zeker gezien de huidige internationale spanningen op de energiemarkten, **vanuit een maatschappelijk standpunt niet wenselijk zou zijn om uitgerekend op dit moment de betrouwbaarheidsnorm te versoepelen.**

3.2 Referentietechnologie voor de betrouwbaarheidsnorm en het CRM

Elia neemt akte van de opmerking van de CREG dat DSR in het verleden steeds een specifieke behandeling zou hebben gekregen. Zij verwijst hierbij naar het feit dat DSR naar voren wordt geschoven als de referentietechnologie voor het bepalen van de CoNE in het kader van de betrouwbaarheidsnorm, en dat dit niet gebeurt bij het berekenen van de (net-)CoNE bij de kalibratie van de vraagcurve van Y-4 Veiling van het CRM.

Elia wenst te benadrukken dat, ofschoon deze processen op het eerste zicht heel vergelijkbaar lijken, er wel degelijk grote verschillen zijn tussen beide berekeningen. Het is belangrijk te onthouden dat één van de vertrekpunten van het CRM is dat het mechanisme technologie-neutraal dient te zijn. Te dien einde voorziet het CRM ook in 2 veilingen voor elke Leveringsperiode, namelijk een Y-4 en een Y-1 Veiling. Voor sommige technologieën – zoals DSR – is het moeilijker om hun beschikbaarheid 4 jaar op voorhand te plannen. De verwachting is dan ook dat DSR veel prominenter aanwezig zal zijn in de Y-1 Veiling die in 2024 zal plaatsvinden dan de Y-4 Veiling die in 2021 plaats vond, en het feit dat er bijgevolg ‘slechts’ 287 MW aan DSR werd gecontracteerd in de eerste Veiling is geenszins een valabel argument om te stellen dat DSR geen significante rol zal spelen in het garanderen van de bevoorradingszekerheid

¹ Artikel 25 §2 van verordening 2019/943

in de winter van 2025-2026 en daaropvolgende winterperiodes.

Sterker nog, bij de kalibratie van de vraagcurve voor de Y-4 Veiling wordt expliciet een reservatie van 200 uren gemaakt die pas in de Y-1 Veiling wordt gecontracteerd. Op die manier wordt verzekerd dat technologieën met een andere doorlooptijd dan de door de CREG aangehaalde gasgestookte eenheden ook kunnen deelnemen aan het CRM.

Door het feit dat DSR meer geschikt is voor de Y-1 Veiling zou het dan ook onrealistisch zijn om de technologie dan wel te selecteren als de referentietechnologie voor de kalibratie van de Y-4 Veiling. Het is net vanuit het principe van technologie-neutraliteit dat dit ook wenselijk is: door DSR niet als referentietechnologie te gebruiken voor de Y-4 Veiling kan de maximumprijs van de vraagcurve op een niveau worden gekalibreerd dat deelname van alle technologieën toestaat aan het CRM. Dit staat in schril contrast met de betrouwbaarheidsnorm, waar de referentietechnologie wordt geacht de marginale hoeveelheid capaciteit aan te leveren om bevoorradingszekerheid te garanderen.

De bovenstaand argumentatie toont de **fundamenteel andere omstandigheden van het berekenen van de net-CoNE voor de kalibratie van de vraagcurve van de Y-4 Veiling, en waarom een andere benadering in die context wenselijk is**. Daarbovenop vermeldt artikel 10, §3 van de ACER-methodologie reeds dat de selectie van referentietechnologieën voor het berekenen van de betrouwbaarheidsnorm los staat van de technologieën die zouden mogen deelnemen aan een CRM.

3.3 Overschatting van de LoLE

De CREG maakt in haar voorstel voor de betrouwbaarheidsnorm gebruik van de formule:

$$LoLE_{RT} = \frac{CoNE_{fixed}}{VoLL_{RS} - CoNE_{VAR}}$$

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de ACER-beslissing 23-2020 een correctie weergeeft van de bovenvermelde berekening. Meer specifiek zou de CoNE voor sommige referentietechnologieën berekend moeten worden als

$$LoLE_{RT} = \frac{CoNE_{fixed} + \frac{dC}{dQ}}{VoLL_{RS} - CoNE_{VAR}}$$

waarbij de term $\frac{dC}{dQ}$ de mogelijke impact op de prijs van de extra volumes van de respectievelijke referentietechnologie weerspiegelt.

Een referentietechnologie zoals DSR wordt gekenmerkt door lage vaste kosten, maar hoge variabele kosten. Het aantal uren gedurende dewelke een DSR-eenheid effectief ingezet kan worden, wordt grotendeels bepaald door het “merit order”-principe. Precies door de hoge variabele kosten kent DSR slechts een beperkt aantal draaiuren, waardoor zij een beperkte invloed heeft op de kostprijs van energie en het gebruik van de eerste formule gerechtvaardigd is.

Daarentegen staat dat een nieuwkomer met hogere vaste kosten maar lagere variabele kosten significant vaker “in the money” zal zijn. Dientengevolge zouden andere capaciteiten met eventueel hogere kosten geen energie meer leveren tijdens deze draaiuren, en dus ook niet meer de prijs zetten met hun hogere variabele kost. Bijgevolg kan gesteld worden dat een nieuwkomer van een referentietechnologie zoals OCGT het gebruik van de tweede formule vereist, waarbij een negatieve $\frac{dC}{dQ}$ in rekening wordt genomen.

De term $\frac{dC}{dQ}$ beperkt zich niet enkel tot het leveren van energie, maar ook velerlei andere voordelen die een technologie kan leveren aan het systeem. OCGT's kunnen zo ook warmte verschaffen, waardoor zij een nog grotere impact hebben op het systeem en de term $\frac{dC}{dQ}$ nog significanter wordt.

Ondanks het feit dat deze overwegingen reeds meerdere malen gemaakt werden in nota's van zowel de Algemene Directie Energie als Elia en dus gekend zijn, heeft de CREG het nagelaten om in haar voorstel tot het bepalen van de betrouwbaarheidsnorm de impact op de kostprijs van energie door de toetreding van nieuwe OCGT-eenheden in rekening te brengen. **Elia is van oordeel dat een betrouwbaarheidsnorm van 5 uur en 15 minuten dan ook een overschatting is als gebruik wordt gemaakt van OCGT's als referentietechnologie.**

3.4 Het gebruik van DSR om de LoLE te bepalen

De bovenstaande secties toonden respectievelijk aan waarom Elia meent dat de betrouwbaarheidsnorm versoepelen ongewenste effecten zou kunnen hebben, wat het verschil in selectie van referentietechnologie verantwoordt tussen de betrouwbaarheidsnorm enerzijds en het CRM anderzijds, en waarom het gebruik van OCGT's als referentietechnologie tot een overschatting zou kunnen leiden.

Door al deze beschouwingen wenst Elia dan ook de Algemene Directie Energie bij te treden in het voorstel dat zij in haar nota met betrekking tot de CoNE heeft gemaakt, namelijk dat **de kosten voor nieuwe toegang van DSR moeten worden gebruikt om de betrouwbaarheidsnorm te bepalen.**

Elia wenst te benadrukken dat de achterliggende logica van de referentietechnologie is dat het deze technologie is die de laatste MW's zal leveren om de bevoorradingszekerheid te garanderen. Dit is ook weerspiegeld in het CRM, waarbij de Y-1 Veiling uitermate geschikt is voor DSR om deel te nemen en de laatste hoeveelheid benodigde capaciteit te leveren.

4. Conclusie

Het vastleggen van de betrouwbaarheidsnorm is een kwestie die, ofschoon gestoeld op een technische methodologie, gekaderd moet worden in een brede maatschappelijke context. Dientengevolge moet de keuze van de LoLE gespiegeld worden aan de regionale en Europese context, alsook de huidige geopolitieke ontwikkelingen. Elia hoopt dan ook dat het in dit advies duidelijk heeft gemaakt dat het niet aangeraden is om op dit moment eenzijdig de betrouwbaarheidsnorm te versoepelen.

Voorts wenst Elia te onderstrepen dat het OCGT's niet geschikt acht om te worden gebruikt als de technologie die de CoNE bepaalt. De specifieke kenmerken van OCGT's maken de technologie minder geschikt en zouden tot een overschatting van de LoLE leiden, wat zoals reeds aangehaald ongewenst zou zijn.

Steunend op de nota's van de Algemene Directie Energie inzake de VoLL en de **CoNE kan Elia niet akkoord gaan met het voorstel voor de bepaling van de betrouwbaarheidsnorm van de CREG. Elia raadt ten stelligste aan om DSR te gebruiken voor de berekening van de betrouwbaarheidsnorm** teneinde de bevoorradingszekerheid te garanderen in niet slechts België, maar ook Europa. Dientengevolge beveelt Elia aan om, in navolging van de nota van de Algemene Directie Energie, de **LoLE vast te leggen op 2 uur en 29 minuten**.

5. Referenties

[FOD-1] Algemene Directie Energie (2022), Estimation unique du coût de l'énergie non distribuée pour le territoire belge (VoLL), [nota]

[FOD-2] Algemene Directie Energie (2022), Détermination du coût d'un nouvel entrant (CoNE), [nota]

[ELIA-1] Elia (2021), Adequacy and flexibility study for Belgium 2022-2032, [[pdf](#)]

[ELIA-2] Elia (2022), Public consultation on the scenarios, sensitivities and data for the CRM parameter calculation for the Y-4 Auction for Delivery Period 2027-2028, [[webpage](#)]

[ELIA-3] Elia (2021), Advies van Elia inzake het CREG-voorstel (C)2243 van betrouwbaarheidsnorm voor het Belgisch Grondgebied, [nota]